

BUDA-PESTA

13 Martiu st. v.
25 Martiu st. n.

Va esi duminec'a.

Redact.: strad'a Havasnr. 1.

Nr. 11.

ANULU XIII.
1877.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

POPÓRELE DACIEI INAINTE DE COLONISAREA ROMANA.

VI.

Thracii.

(Urmare.)

Dupa acésta diversiune revistica a supr'a popóreloru din Asi'a mica, invecinate Thraciei, intrandu in acést'a, sè ni facemu mai antâiu o icóna topografica a internului ei, fiindu cà de la acést'a e conditionata si sórtea locuitorilor asiediatí ací.

Déca aruncâmu o privire a supra cartei topografice a Thraciei, apoi mai antâiu ni cadu in vedere muntii cei innalti ai Emului, cari incependu de la Pontu la Mesambri'a (Capu Eminch) pana la litorarulu illiricu alu Adriei (Catharo), taindu Thraci'a in dóue parti, un'a septemtrionala pana la Istru si Savu, alt'a meridionala pana la Hellaş, si Propontis.

Cam la mijloculu Alpiloru acestor'a, — Emulu forméza unu nodu, din care in forma stelata scobóra atâte picjóre de munti speciali, câte si riuri mai mari si mai mici. Celu mai insemnatu picioru e Rodope, care de la Sardica (Sofia) scobóra intre provinci'a thracica si intre Macedoni'a pana in marea thracica séu egeica. Alu doile picioru e celu dardanicu, care pornesce asemene de la nodulu sardicu prin muntii scordici in continuatiune cu Pir.Ju,

despartindu Macedoni'a si Thesali'a de Epiru, pana in Atica. Alu treile picioru lu-forméza continuatiunea muntiloru dardanici spre nordu paralelu cu litoralulu illiricu, intre Illyri'a si Mesi'a, pana in peninsul'a Istriei, numindu-se caten'a muntiloru *illirici*. Alu patrule picioru e celu messicu, pornindu asemene din nodulu sardicu intre Mesi'a superióra si inferióra pana la cataractele Dunarei, prin cari trecéndu, vinu in concatenare cu Emii séu Carpatii *dacieni*. Alu cincile picioru mai spre nordu-ostu pornindu de la sorgentii Jantrei spre Dobrugí'a desparte Mysi'a de provinci'a Marcianapolei (Siuml'a); si in fine totu din regiunea sorgintelui Iantricu spre meridie piciorulu bosphoralu, paralelu cu litoralulu ponticu, pana in Bosphoru.

Directiunea acestoru munti ramuriti in diverse regiuni, si vâile formate intre aceia, a fostu conducatorulu celu mai naturalu alu popóreloru inmigrate din Asi'a mica. Si dupa cum aceste popóre au pusu piciorulu si s'au intinsu numai successive in diferitele regiuni ale Thraciei, asiá ele despartite prin munti innalti si prin vâi afunde s'au desvoltatu si marcatu in diferite staturi mai mari si mai mici, ce erau mai multu séu mai putínu autonóme si independente unulu de altulu.

Herodot însu-si atestéza aceste referintie, apostrofandu rezultatele loru într'unu modu, din care si noi putem trage o doctrina fórte pretiósá : „Déca popórele thracice — dice elu ¹⁾ — s'ara dominá numai de unulu séu aru fi între sine uniti, ei aru fi cei mai puternici dintre tóte popórele.“

Strabo ²⁾ asemenea afla pe Thraci nu mai putinu decátu in dóue-dieci si dóue de popóre impartíti, între cari amintesce si de remasitie celtice, parte din primitiv'a emigratiune a celtiloru in Europ'a, parte din imigratiunea Galiloru in Thraci'a si trecerea loru spre Asi'a mica din secolulu III a. Ch. ³⁾

Noi, urmarindu datele lui Herodot si Strabo, vomu enumerá cele mai insemnate din aceste popóre thracice, si in câtu specialele loru însusiri se vedu d'a fi avutu care-va inriurire a supra tînteii, ce o urmarimu, — le vomu insemná la loculú seu.

Vomu incepe éra de la batatur'a bosphorala :

I. Intre Pontu, Proponte, marea thracica, muntele Rodope si ramulu Emului, pana la Menabri'a (Emineh) Pontului se estinde valea ce o forméza fluviulu Hebru (Maritia) cu numerosii ei sorginti. Acésta regiune pitorésca forméza Thraci'a bosphorala, séu Thraci'a in sensulu mai restrinsu. Popórele cele mai antice cunoscute istoriei, ce cuprindu acésta provincia, se numescu :

a) *Odrysii*. ⁴⁾ Acestia cuprindu in sine mai multe popóre cu numiri speciale; între cari noi amintimu pe *Tynii* langa Pontu, consangeni cu Bi-thynii de peste Bosphoru in Asi'a mica, dusi acolo din Thraci'a. ⁵⁾

b) Spre sinulu thracicu urméza : *Absyntii* si *Ciconii* ⁶⁾, la osci'a Hebrului; langa acestia la riulu Trausus sunt *Trausii* ⁷⁾ si *Sapeii*, éra mai susu *Dersii*, *Edonii* si a. ⁸⁾ Dintre acestia notámu pe *Trausii*, pentru cá Stefanu Bizant ⁹⁾ i afla inaintati spre Emu, identificandu-i cu *Agathysii*.

c) De-a supra tuturoru acestora, spre muntii Emului, la sorgintii Hebrului vinu *Sa-*

trii, *Bessii* si *Selii*. Despre Satrii acestia dice Herodot ¹⁰⁾, cá locuescu tocmai pe vêrfurile Alpiloru emici, de unde scobóra si muntele Rodope si riurile Hebru, Nestu si Strimonu. Ei sunt unu poporu independentu, inca nesupusu pana atunci de nime. Sunt eroici in resbelu. Ei sunt in possessiunea mineloru de auru si argintu, ce ocuru in acei munti. La ei se afla tocmai in vêrfulu muntelui (cam pe la Sofia de astadi) si oraclulu lui Dionisos, analogu oraclului de la Delphi, cu o presbitera, prin a carei gura iesu oracelle. Dintre Satri sunt *Bessii* o casta de presbiteri (leviti), cari pórtá grige de cele sacre ale cultului si conservéza oraclulu. Numirea de Satri la Strabo ¹¹⁾ nu mai vine, dara se amintescu *Bessii* in vecinatatea Odrystiloru si Sapeiloru, apoi a Coraliloru, Crobiziloru, Myssiloru si Tribaliloru, va sè dica tocmai pe crést'a muntiloru Emului. Strabo descrie pe locitorii din muntii Emului cá pe niste ómeni fórte rapaci si hotiosi, dara între hotii si latronii acestia *Bessii* întrecu pe toti.

Se vede, cá si Strabo totu acele calitáti de ómeni independinti si resbelici a vrutu sè dea *Bessiloru*, cá si Herodot, numai acest'a a sciutu sè se folosésca de espressiuni mai potrivite istoriei; — ori cá numele de *Bessi* generalisandu-se la totu poporulu Satriiloru, si chiamarea levitica a *Bessiloru* a degeneratu.

Cu acesti *Bessi*, pe cari si Liviu ¹²⁾ i afla totu in vecinatatea Odryssiloru, éra Ovidiu ¹³⁾ i învecinéza cu *Getii*, ne vomu intelú mai tardiu si la *Osciele Istrului*. ¹⁴⁾ Altu-cum :

Tóte popórele thracice mai susu enumerate, cam pe timpulu resbelului peloponesicu (secl. IV a. Chr.) se intrunira prin regele Odryssiloru *Sitalces* într'unu regatu, care sub urmatorii lui devinise in flóre. Cu latirea domnirii macedonice sub *Phylip* si *Alesandru*, cadiu si regatulu *Thraciei bosphorale*.

II. Intre muntele Rodope si caten'a muntiloru scordici pana la *Pindu* si la *Olympu* d'a supra *Thesaliei* se estinde o regiune adapata de mai multe riuri, ce curgu in marea thracica, între cari patru sunt mai insemnate: *Nestu* (Carasu), *Strymon* (Strima), *Axiu* (Vardar), si *Haliacmon* (Indse Carasu.) Acésta re-

¹⁾ Herodot V. 3.

²⁾ Strabo 331.

³⁾ Strabo 187. 207. 287. 296. 313—3118.

⁴⁾ Herodot, IV. 92. Strabo VII. 331 (48.)

⁵⁾ Strabo, 295. 541. 554.

⁶⁾ Strabo 331. (58). Herodot VII. 59. 110.

⁷⁾ Herodot V. 3. Liviu 38. 41.

⁸⁾ Herodot V. 11. VII. 110.

⁹⁾ Vedi W. Schmidt *Geten und Daken in Arch. d. Vereins* 1859 pag. 16.

¹⁰⁾ Herodot, V. 110—112.

¹¹⁾ Strabo 318. 331. (48.)

¹²⁾ Liviu XXXIX. 53.

¹³⁾ Ovidiu tr. III. El. X. 5. IV. I. 67.

¹⁴⁾ De la *Bressi* a remasu si numele de *Bestapara* (Tataru Bazaru) la sorgentulu Hebrului, — cá si *Besarabi'a* etc.

giune e *Macedoni'a*. Dintre popórele macedonice istori'a antica enumera cu preferintia pe *Peonii*, cari au impoporatu mai antâiu pamentulu macedonicu. Peonii — dupa Homeru (III. 21. 218) au luat parte la resbelulu troianu, de unde rentorcându-se in Thraci'a, dupa Herodot¹⁵⁾ s'au numitu Teuceri asiediatu pe vâile rîuriloru Strymon si Axiu. Ei si-tragu numele de la cantulu de victoria cunoscutu pe atunci sub numele de Pâan.

Despre datinele acestui poporu frumosu, eroiculu si intreprindietoru, nu va fi fara interessu d'a amintí o episoda pentru noi fórte interessanta. ce o enaréza Herodot. ¹⁶⁾ Doi frati Peoni, mergêndu intr'o missiune la Dariu in Asi'a mica, luara cu sine si pe sora-sa, care imbracandu-se frumosu, luà unu vasu pe capu, funi'a, cu care tragea unu calu, subtíora, cá sè-lu adape, éra in brâu furc'a din care torcea, si in asta a sa ocupatiune tripla atrase atentiunea lui Dariu. Dariu intrebà, cà cine e? Si dupa ce aflà, cà e din Peonia, la intrebarea: cà asià sunt tóte femeile Peonice? i se dede respunsu afirmativu.

Cine nu vede in datinele acestei femei Peone pe femeia tierana a Romaniloru de astadi?

Dintre popórele mai merunte ale Macedoniei mai insemnàmu: a) in valea Strymonului pe *Edoni*, *Odomanti*, *Agriani*, *Doberi* etc. ¹⁷⁾ b) in valea riului Axiu urméza *Bisaltii*, *Calcilii*, *Brygii*, dintre cari cei ce au luat parte la espeditiunea troiana s'au numitu *Phrygi*; ¹⁸⁾ *Magdonii* si *Crestoni* ¹⁹⁾ si spre Emu Danthelitii, *Medii* ²⁰⁾ si a.; c) intre Axiu si Thesali'a si Epiru mai urméza *Pierii*, *Elimii*, *Orestii*, *Eordeii*, *Almonii*, *Pelagonii*, ²¹⁾ éra spre muntele Scardu *Galabrii* dardanici. Aici in muntii Pangeici se cultivá mine de aur si argintu, din cari Alesandru fiulu lui Aminthas scotea pe tóta diu'a valóre de unu talantu. ²²⁾ In margine spre Thesali'a se afla muntele Olympu, tronulu lui Joie, vétr'a poesiei, musicei, a lirei si a fluerului, a cultului lui Bachu, loculu nascerii lui Orpheu si Museu, parintii musicei si a museloru etc. ²³⁾

¹⁵⁾ Herodot V. 1—25. VII. 110—125. Strabo 330—331.

¹⁶⁾ Herod. V. 12.

¹⁷⁾ Herodot V. 11—16.

¹⁸⁾ Herodot VI. 45. si VII 185. Strabo 331 (25.)

¹⁹⁾ Herod. VII. 124.

²⁰⁾ Strabo 318.

²¹⁾ Strabo 327. (40. 48.) 434.

²²⁾ Herod. V. 17. VII. 112.

²³⁾ Strabo 468—472.

Heraclidele Caranus (813 a. C.) si urmatoarii lui Perdicca din Argu au intemeiatu mai d'antâiu statulu macedonicu, impreunandu mai multe ginti pelasgice si phrygice, illirice si pelagonice, sub cultur'a coloniëloru ellenice. Descendintii acestuia, incependu de la Alesandru pana la Phylip II si Alesandru M. (338 a. Chr.) au latitu imperiulu macedonicu, cuprindiendu mai tóta peninsul'a thracica. — Dupa mórtea lui Alesandru M. imperiulu Macedonicu decadiu dissolutu intre mai multi pretendenti, dintre cari in Macedoni'a au urmatu Cassandra si Lysimachu, apoi Antipater. Demetriu, Seleucu, Antigom s. a. pana candu dupa batai'a de la Pydna sub Paulu Emiliu (168 a. C.) devinira provincia romana.

III. Spre meridie de la Macedoni'a urméza Thesali'a, Dolope si Acanrani'a, dupa cari mai in josu vine Athica si Peloponesulu, cari devenira in possessiunea elementului grecu, despre a caroru origine amu amintitu mai susu. Déca ne întórcemu spre apusu, aflàmu pe Epirii (astadi Albanii). Epirotii antichi sunt de vitia pelasgica. ²⁴⁾ Homer ²⁵⁾ amintesce de Zeus regele Dodoniloru pelasgici, cari au stabilitu si oraclulu Dodona (a. Janina) analogu cu celu de la Delphi si cu celu din vérfulu Emului. Popórele epirote s'au consolidatu intr' unu statu respectabilu sub regii proprii, intre cari renumitul *Pyrhu* jucà rolu insemnatu in istori'a romana. Paulu Emiliu, care a supusu pe Macedoni, a nimicitu si regatulu Epirului.

(Va urmá.)

LA O FEMEIA.

— Pe unu album. —

Tu ce 'n sufletu ai credintia, cà amorulu nu exista,
Cà amorulu nu mai póte sè aprinda sinceru doru,
Si cà nu mai o ideia se mai lupta si resista
La dorinti ce schimbu o viétia in viétia cea mai
trista

Si ruina de amoru.

Tu ce n'ai pastratu in tine macaru ultim'a schinteia
D'unu amoru topitu in valuri si de lacrimi inghiatiatu;

Cum poti tu, ce esti perfida si prin viciuri dar, femeia,
Sè dici, cà eu portu in sufletu a amorului ideia,
Sub ideia de pecatu?!

Si candu te-am vediutu frumósa cá o mândra din poveste,

²⁴⁾ Strabo 321—334. 417—429. 840.

²⁵⁾ Homer Il. 16. 233.

Am simțitu privirea-ti dulce si ti-am spus, că te
iubescu,
Atunci n'ai crediutu că 'n lume unu altu ângeru nu
mai este,
Ce simțirea mea petrunde si gândirea mea rapesce,
Că unu visu Dumnedieescu!

Si de-atuncea pentru mine esti de ghiatia, esti o
stanca,
Ce lovesce si respinge glasulu meu suspinatoru,
Căci prin inim'a ta rece, suferinti'a mea adanca
Pe aripi de fericire au purtatu si pórta inca
Unu adeveratu amoru!

Tu ce ai in tine farmecu, peru de auru, ochi de
stele,
Prin puterea loru divina multu rapitu eu am re-
masu! . . .
Ai inflacaratu credinti'a si speranti'a vietii mele,
Si-ai facutu s'audu in giuru-mi numai cantu de pa-
serele
Prin simpaticulu teu glasu!

Si-atunci că unu idealu poeticu te-ai apropiatu de
mine,
Ochii tei udati de lacrimi au stropitu inim'a mea,
Si-unu amoru nespusu vediutu-am scrisu pe buzele-
ti divine,
Mi-ai datu sufletulu teu june cu surisuri si suspine
Si intréga vietí'a ta!

Că unu visu de auru astadi mi-a remasu sepatu in
minte
Césulu candu plangeai si tainicu tu mi-ai spusu că
sunt iubit, u
Si nebunu de fericire ti-am datu sufletu-mi ardinte
De o sacra voluptate si de sacrele-ti cuvinte
Ce plangându tu mi-ai sioptitu!

Tu ce n'ai pastratu in tine macaru ultim'a schinteia
D'unu amoru topitu in valuri si de lacrimi inghia-
tiatu,
Cum faci, tu ce esti perfida si prin viciuri dar fe-
meia,
De strapungi a mea simțire sè adoru in tine-o Dieia
Cu 'n amoru adeveratu? . . .

Paris 1873 *Septembre*.

Petru V. Grigoriu.

MIRÉSA PENTRU MIRÉSA.

— Comedia in trei acte. —

(Urmare)

Cleopatra : (la o parte.) E bine, coconasiule, ti-
vei luá resplat'a pentru acésta insulta cutediatóre.

Virginia : Ti-multiamescu de complimentu,
domnule! Intr'aceea sum convinsa, că prietenile cele
bune ale mele nici n'au pututu sè vorbésca despre mi-
ne, decātu cu indulgintia.

Veronica : Numai bine.

Cleopatra : Numai adeverulu!

Virginia : Ce e dreptu, eu sum cam escentrica.

Dar n'am ce face. Acest'a e naturelulu meu. Apoi cei
ce traiescu in lumea mare, in societati innalte, trebue
sè se deprinda cu multe datine, cari celoru din pro-
vincia li paru curioése si nentielese.

Cleopatra : (la o parte.) Audi acolo, cum ne in-
sulta indata la inceputulu conversatiunii sale!

Cicarescu : (catra Veronica.) Dar fratele Niche-
foru unde-i? I-am scrisu, că vininu adi. Dar l'am ro-
gatu sè nu-ti spuna dtale.

Veronica : E in gradina. Domnule Iustinianu, bi-
nevoiesce a-lu cautá.

Cicarescu : Nu te osteni, frate! Vom merge cu
totii sè ne plimbámu prin gradina.

Rucsandu : Chiar va fi bine sè ne facemu si noi
p'acolo intre flori *constructiune*.

Iulianu : (coregându-o.) Distractiune.

Veronica : Dar sè nu ve faceti vr'o întipuire
frumósa despre gradin'a nóstra. Noi la sate nu prépu-
temu dispune de tóte dupa placu. Apoi seceťa acésta
lunga a cam vesceditu tóte.

Virginia : Ce bine dara, că flórea cea mai fru-
mósa — vei vini cu noi!

Cicarescu : Poftimu, damele inainte! (Damele
esu in stang'a, apoi barbatii, mai pe urma remane Ci-
carescu.)

Scen'a IX.

Cicarescu si *Ulpianescu*.

Ulpianescu : (intra pe usi'a din drépt'a.) Ilustris-
sime Domnule!

Cicarescu : (se rentórce.) Cine me chiama?

Ulpianescu : Umilitulu servu alu Ilustritáti
Tale.

Cicarescu : Cu cine am onóre?

Ulpianescu : Eu sum Tarquiniu Superbu Ulpia-
nescu, primu-cancelistu la notariulu comunalu de aice.

Cicarescu : Asiá multu are de lucru notariulu de
aice, incātu tine mai multi cancelisti?

Ulpianescu : Lucru are, inse cancelisti nu tine
mai multi decātu pe mine.

Cicarescu : Asiá dara, cum esti dta primu-can-
celistu?

Ulpianescu : Acest'a-i unu titlu specificu alu meu,
pe care mi l'am acordatu a nume, candu am intratu
la elu in cancelaría. Numai cu acésta conditiune am
primitu postulu ce mi l'a oferitu.

Cicarescu : Dar pentru ce?

Ulpianescu : Pentru că ar fi fostu mai josu de
demnitatea mea sè-lu primescu numai sub simplulu
titlu de cancelistu.

Cicarescu : Apoi ce calificatiune ai dta?

Ulpianescu : Eu am terminatu cursulu gimna-
sialu. Mijlócele inse mi-au lipsitu a studiá drepturile.
Cu astu-felu de calificatiune dara nu potu sè figurezu
numai cá si cancelistu, ci — de si umilitu material-

minte, — a trebuitu sè sustinu celu puțin superioritate mea spirituala fatia de alti cancelisti notariali, si sè me numescu primu-cancelistu.

Cicarescu : E bine, cu ce potu sè-ti servescu ?

Ulpianescu : Audîndu, cà Ill. Ta ai sositu in comun'a nòstra, am grabitu sè-mi facu reverinti'a si sè Te rogu sè ai deosebit'a bunavointia a me ajutá sè capetu ceva postu unde-va, cá sè potu traí usioru.

Cicarescu : Bucurosu, dar én spune-mi mai an-tâiu la ce ai dta aplecare ?

Ulpianescu : Déca-i vorb'a numai de asta, apoi eu potu spune cu tóta sinceritatea, cà mai mare aplecare am sè fîu unu domnu mare, care nu lucra nimica si totusi are atâ't'a vinitu încâtu nu-i in stare sè-lu spesésca peste totu anulu.

Cicarescu : Nu-i reu gustu !

Ulpianescu : Intr'aceea eu am si alte insusiri, cari tôte mi-indica fia-care câte o cariera, pentru care asiu avé chiamare : In decursulu câtu am invetiatiu la scoli, m'am deprinsu bine cu fòmea, potu flamendí cá putini ; va sè dica asiu fi bunu dascalu romanescu. . . Scíu sè incureu câtu de bine trebile cele mai curate, încâtu nimene nu le póte descurcá decâtu numai in decursu de ani : prin urmare n'asiu fi tocmai reu advocatu . . . Bani inca asiu sci sè incassezu de la ori si cine, cá sè i facu o trebsióra : asiá dara nici notaru comunalu n'asiu fi reu pe timpulu assentârilor . . . Scíu sè dormu minunatu si nencetatu : deci par cá sum nascutu sè fîu unde-va inspectoru scolaru . . . Déca n'am ce mancá, me multiamescu si cu rabdâri pragite ; semnulu, cà in mine s'a perdutu unu mare talentu de literatu romanu . . .

Cicarescu : Mai ai inca si alte insusiri bune ?

Ulpianescu : Mai dieu . . . Mi-placu nevestele frumóse : éta ce calugaru escelentu s'ar fi alesu din mine ! . . . Iubescu si rachí'a : ast'a dovedesce, cá sum democrat si fîu de plugariu romanu . . . Dar scíu se fîu câtu de grobianu ; éta c'asiu fi bunu de solgabireu ! . . . Primescu banii de la ori si cine, chiar si de la partidele contrarie ; par cá m'asiu fi nascutu a nume de judecatoriu, de nu in tiér'a nòstra, dar unde-va prin Romani'a . . . Sum harnicu a scóte diurnele, dar a nu lucrá nimicu, ci a tacé cá pescele : apoi n'asiu fi eu tocmai asiá de bunu deputatu cá cei mai multi ? ! . . . Scíu sè portu doi bani in trei pungí, sè fîu si cu guvernulu si cu opositiunea, sè figurezu si cá guvernamentalu si cá nationalistu, si cu poporalu si cu supri-matorii lui, — si sum gata a-mi schimbá in ori ce momentu convingerea : va sè dica m'asiu pricepe si la politic'a innalta . . .

Cicarescu : Bine, bine, frate ; acuma scíu totu ce-ti place si ce poti sè faci ; spune-mi acuma ce nu-ti place ?

Ulpianescu : Multe de tôte. Mai pe susu de tôte

inse nu-mi place a lucrá : semnulu celu mai evidentu, cà m'am nascutu de presiedinte . . . Nu-mi place a me indestulí cu alu meu, ci a-mi mare inclinatiune d'a mancá banii altora : pe semne n'asiu fi tocmai reu directoru la cutare banca, institutu de creditu séu cassa de pastrare . . . Nu-mi place sè recunosc, cà nu scíu multu, ci din contra sustinu, cà scíu tôte : ce gandesci, óre n'asiu fi eu celu mai potrivitu doftoru ? ! . . . Nu-mi place diliginti'a, siedu la umbra si dormu, pana ce altii lucra : n'asiu puté sè fîu dara eu unu modelu de Romanu ! . . .

Cicarescu : Modeluri de aceste avemu noi cam multisióre . . . E bine, vedu cà esti unu omu iscusitu. Te pricepi la multe. Esti unu omu de traiu . . . Voiu cautá sè te potu aplicá unde-va prin prietenii mei.

Ulpianescu : Voiu fi fòrte recunoscatoriu. (Se inchina si ese prin stang'a.)

Cicarescu : E cam flusturatu, dar baiatulul are minte. (Ese.)

Scen'a X.

Iustinianu si Sempronescu.

Iustinianu : Bine ai vinitu, amice ! Ce bucuria mare mi-ai facutu !

Sempronescu : Mi-pare bine, cà te revediu dupa unu intervalu atâtu de lungu ! Dar cum mai traiesci ?

Iustinianu : Fòrte bine. Dar tu ? Ai parasitu carier'a literaria si te-ai facutu ingineriu. Paguba pentru literatur'a nationala !

Sempronescu : Ti-multiameseu de complimentu. De aceste am capetatu eu destule si pana candu me ocupám cu literatur'a. Inse durere ! cà nu capotám altu ceva decâtu complimente. Apoi numai cu de aceste nu poti traí. Am facutu dara si eu cá multi inaintea mea : lasai literatur'a naibei si mi-cautai de traiu . . . Dar tu cum te affi ? Voi advocatii traiti lumea alba. Ve curgu banii cá síroiulu de plóie.

Iustinianu : Nu ne putemu plange . . . Paguba inse, cà unii pré esplotéza favorurile positiunii lor, si astu-felu poporulu incepe a se cam disgustá . . .

Sempronescu : Esti insuratu ?

Iustinianu : Ba, dar stau tocmai in pragulu in-soratiunii.

Sempronescu : Ah ! primesee felicitarea mea ! . . . De siguru e tinera, frumósa . . .

Iustinianu : Da, da. Nu mai e secretu. E domni-siór'a Veronica . . .

Sempronescu : Am gânditu numai decâtu, cà as-t'a va fi caus'a petrecerii tale p'aice.

Iustinianu : Dar tu ce cauti aice ?

(Va urmá)

Iosifu Vulcanu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanț, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmasie.)

Fugarulu simți, că Djali tresari sub elu, si apoi că aceľa începù a tremurá din tóte membrele sale.

— Ah! vendiatorule! — strigá elu scotiendu-si pistolulu, si indreptandu-lu spre gardu, de unde se aredicá fumulu, dadù focu.

Dupa aceea, fara a-si lasá timpu sè se asigure, déca intemplarea l'a servitu bine, dadù pintenii calului, care si plecá in galopu repede, dar lasandu dupa sine o urma rosía — in pulverea drumului.

Glontiulu destinatu marquisului nimeri grumadii nobilului animalu; sangele lui curgea periu sub cóm'a-i désa si cá de metasa.

Saint-Maixent nu bagá de séma acést'a si candu — dupa o cursa repede cam de unu patraru de óra — Djali începù a cam slabí din puteri, elu atribui acést'a excessului de oboséla din nóptea trecuta, si lu-impintená, căci voiá cu totu adinsulu sè sosésca câtu mai iute la padurea ce se vedea in departare mica.

Numai acolo s'ar fi simtitu in siguritate.

Djali apartinea acelei rasse de cai, pe care nimeni n'o retine, afara de mórte.

Elu si-facù o sila fórte mare, serviciulu din urma stapanului seu; lu-duse pana la marginea padurii, unde se începeau arborii secolari ai unui codru giganticu, si dupa aceea — lovitu chiar in puterea vietii sale — cadíu spre a nu se mai sculá.

Unu tremuru slabu i agitá membrele; sangele incetá sè mai curga din ran'a sa; se 'ntinse si nu mai dadù nici unu semn de viétia.

Numai atunce i plesni prin minte lui Saint-Maixent, că ce s'a intemplat. Ceea ce elu crediuse, că e numai o simpla slabire, erá agonia; calulu nu mai slabiá, ci -- muri.

Marquisulu scóse unu blastemu infricosiatu, incátu resuná codrulu de elu.

Acésta inima de bronzu nu versá nici o lacrima pentru fidelulu seu servitoriu, ci blastemá cerulu care i l'a luat tocmai in momentul in care a avutu mai mare trebuintia de elu.

Ce avea sè devina acuma, pe josu, in singuretatea nemarginita a padurii si despartítu de castelulu de Rahon prin o departare mai bine de dóue-dieci de mile?

Dar timpulu nu erá potrivit pentru cá sè se adancésca in reflexiuni descuragiátore. Déca Médardu Taboureau n'a fostu nimeritu in peptu prin pistolu, negresitu va vini in urm'a fugarului cu o multime de gonaci tieranesci.

Deci mai nainte de tóte trebuia sè-si caute unu locu sè se póta ascunde in pripa, si apoi sè-si caute unu asilu siguru unde sè petréca nóptea.

Saint-Maixent scóse din siea pistólele lui Tous-saint, arme ce nu se mai puteau intrebuintia, de óra-ce erau descarcate si munitiune nu avea de felu.

Totusi le luá, sperandu, că in padure va 'ntelni vr'unu venatoru, de la care va puté cumperá pravu de pusca si glóntie.

Din un'a dintre curelele sielei si-facù iute unu brâu, de care legá pistólele.

Si-luá josu pintenii, cari de acuma inainte nu mai puteau decátu sè-lu impedece in mersu intre spini si scai; si dupa aceste aruncá o privire in giuru de

sine, si se convinse că campulu erá desiertu si că prin urmare nimene n'a pornitu inca sè-lu urmarésca, si intrá cu pasi repedi sub arcurile verdi ale padurii.

O jumetate de óra merse elu numai pe ghicite, ferindu-se de tóte carările umblate, dar orientandu-se câtu i fu mai bine cu putintia, spre a nu esí din lini'a drépta, la alu careia capetu trebuia sè afle orasiulu Mauriac.

De odata se oprí tresarindu si si-ascuti urechile.

Ventulu, care sborá cu siópta lina si dulce printre frundiile ulmiloru si stejariiloru, aducea la audiulu seu sunetulu infricosiatu alu clopoteloru trase intr'o dunga.

Acestu sunetu, la inceputu slabu si mai nedistinsu, in urma parú a se mari si a se inmulti. In locu d'a se audi dintr'unu singuru punctu, acel'a viniá din dóue, apoi din diece, dupa aceea dintr'unu numeru mai mare, formandu in urm'a fugarului cá o jumetate de cercu de valuri sonóre. Clopotele din tóte satele din giuru, de pe campia si din cóstele déluriloru, anunciau cu vocile loru gelnice presinti'a inamicului in acestu tinutu.

Si inamiculu acel'a comunu erá elu, Antoniu-Ludovicu-Sigismundu, marquis de Saint-Maixent!

XI.

Domnulu si servitorulu seu.

Ascultandu aceste sunete ale clopoteloru trase intr'o dunga, in alu caroru intielesu nu se putea in-sielá, si cari chiamau pe toti sè alerge, marquisulu fu petrunsu de un'a din acele descuragiári nemarginite, cari si din omulu celu mai curagiosu facu unu omu slabu, si in decursu de câte-va minute se 'ntrebá, déca mai este cu putintia sè-si apere viétia in contra unui tinutu resultatu a supra lui si care voiá sè-lu prinda?!

Fara indoiéla de cumva in momentul acel'a ar fi aparutu Denis Dobustel in fruntea calaretiloru sei si a plugariiloru rescolati, elu si-ar fi pututu resbina deplinu pentru nenorocirea patita in nóptea trecuta; Saint-Maixent s'ar fi predatu, fara sè incerce a fugi si fara a nisui sè se apere.

Dar acésta descuragiare durá cu atátu mai putinu, cu câtu fu mai absoluta, si facù locu indata unei reactiuni mari.

— E bine! nu! — murmurá gentilomulu aredicandu-si capulu cu unu aeru provocatoru. Ori ce sè faca ei, nu me voru prinde! Voiu luptá singuru in contra tuturorora. Lumea nu va dice, că acesti nimernici, fia prin putere, fia prin iscusintia, au invinsu pe unu omu cá si mine!

Si elu plecá mai departe, cu niste pasi redeviniti siguri si repedi, de si oboséla începù sè-lu slabésca.

Dóue óre mai merse elu curagiosu, suplinindu prin energi'a sa morala slabirea puteriloru sale fizice; inse apoi fu silitu sè-si mai liniscésca pasii.

Dupa codrulu secularu urmá unu desisiu prin care nu mai putù strabate. Deci fu silitu sè urmeze prin acea silha calea strimta, ce o facura animalele selbatice, candu se duceau la pascutu; ér candu nici cale de ast'a nu mai erá, trebuia sè-si faca drumu printre impletiturile crengutiiloru tinerele.

Piciórele tremurande ale fugarului începura a se îndoi sub elu; ele se împedecau mai la fia-care pasiu; fómeea, si mai alesu setea, lu-faceau sè suferè grozavu.

De dóue-dieci de ori erá p'ací sè se lase a cadé pe unu patu de muschiu, si ori câtu de multu riscá in acelu timpu prin oprire, in fia-care momentu i deviniá mai necessaria odihn'a.

Totusi resistá acelei ispite si si-continuá calea dicéndu:

— Voiu face cum a facutu Djali. Voiu merge pana ce voiu cadé.

In urma desisiulu devini mai rar, apoi incetá de totu, si Saint-Maixent se aflá in o poéna destulu de larga in mijloculu careia erá unu delatiu de forma nedistinsa, unu felu de stanca jumetate acoperita cu scaeti si cu plante parasite.

In partea de josu a acelei stance unu riuletiu sprintenu, esindu la lumina dintre niste masse de granitu, fugiá sè formeze nitielu mai departe o mica balta limpede si adanca, adumbrita de o grupa de arbori mari, adaptóre graciósa pregatita de insa-si man'a lui Dumnedieu pentru caprióre, gligani si mici paserele de padure.

Vederea acestei ape limpedi insufletu pe Saint-Maixent. Elu fugi acolo; si-aplecá fati'a si manile in ea si beú; beú cum beu in desierturi camelierii, caror'a oas'a li ofere tufele sale de verdétia si baltile sale nescabile.

Apoi apucá sè se urce pe stanca in susu, convinsu cá acolo va gasi unu locu de scutire, de care avea trebuintia mare pana sér'a.

Intemplarea dadú dreptu prevederiloru sale.

Cam pe la dóue treimi de la vârfulu stancei, si de totu ascunsa de niste tufe dese de scaeti spinosi, elu zarí intrarea ingusta si mica a unei pesteri.

Fu silitu sè se inchine spre a puté trece pragulu acestei pesteri, care avea o adancime cam de diece séu dóue-spre-diece picióre si care se largiá si se redicá apoi mai de odata, asiá de tare, incátu unu omu de tali'a marquisului sè póta stá in picióre in ea.

Pesterea erá de totu uscata. Nisipu albu si finu acoperiá partea de josu; câte-va petre, cadute din bolta in vremile trecute, se vedeau ici si cole asiediate cá niste scaune.

Marquisulu se ascunse in acestu locu misteriosu, a carui possessiune numai sierpii o puteau disputá.

Elu téri fara greutate petrile imprasciate si le gramadi inaintea usiei, cá s'o inchida, lasandu totusi atát'a locu liberu, cá sè se renoiésca aerulu de respiratu.

Dupa ce gatá acést'a, se lungi pe nisipu si a-dormi indata, lu-cuprinse unulu din acele somnuri ce sémena cu letargi'a, si pe cari nu le conturba nici buibuitulu tunetului, nici sgomotulu tunului.

Somnulu se prelungi multu, cáci in momentulu in care marquisulu si-deschise ochii, nóptea a urmatu dilei de unu timpu indelungatu.

Saint-Maixent se scolá si simti cá puterile i revinira mai de totu, numai fómeea, intaritata prin unu postu mai multu decátu de dóue-dieci si patru de ore, deviniá o tortura adeverata.

Fugarulu dadú la o parte petrele si esi din pestere.

In giuru de sine intunericulu acoperiá padurea,

inse intunericulu acel'a erá stravediu, cáci nici unu noru nu intunecá azurulu limpede alu firmamentului, pe care selipiau miriadele steléloru.

Semi-lun'a palida, in primulú ei patraru, aparea in orisonu, de-a supra corónei unui stejaru mare.

Acésta vedere serbatorésca si plina de poesía marétia parea cá vorbesce in limb'a nemarginita si cá descopere marirea nemesurata a lui Dumnedieu, pentru ori care sufletu d'a-lu intielege.

Dar sufletulu lui Saint-Maixent nu erá astu-felu. Gentilomulu-banditu nu cugetá la Dumnedieu decátu pentru a-lu insultá, si nu pronuncia numele seu decátu numai pentru a-lu profaná printr'unu blas temu.

— Ah! cum suferu! — dise elu incetu, — si câtu de bucurosu asiú dá unu anu din viéti'a mea pentru o bucatia de pane!

Elu se scobóri josu pe stanca, sdariandu-si manile in spinii scaetiloru; se duse éراسi la isvoru; beú multu, cercandu sè-si insiele astfelu fómeea, si trecéndu poién'a, începú sè mérga éراسi, fiindu hotaritu cu de-seversire sè nu se oprésca decátu numai la reversatulu dioriloru.

O padurice, cá aceea prin care trecuse in deminéti'a acelei dile, se intindea inaintea lui; prin aceea trecea o cale batuta.

Elu plecá fara siovaire pe acea cale, sperandu, cá mai de graba séu mai tardiu va dá de cas'a cutarui padurarú, de la care va puté sè cumpere pane.

Dar calea se totu lungiá fara sfirsitu sub arborii mari, intre marginile verdi, si nu mai zariá nici o casa de padurarú.

De odata o simtire neasteptata facú pe Saint-Maixent sè uite oboséla si fómee.

Elu audi cam la diece pasi de elu o miscare fórte caracteristica, ce se producea prin umplerea unui pistolu.

Si numai decátu o figura négra esi dinapoia unui arbore, statú in mijloculu drumului, si cu voce fórte ragusita — fara indoiél'a de recél'a noptii — intrepruse tacerea:

— Stai! séu vei fi mortu!

Primulu gându alu fugarului fu cá se afla in fatia unuia din ómenii, cari au pornitu in urm'a lui sè-lu prinda si cari au juratu sè cástige cele trei mí de livre promise pentru capulu lui.

— Déca ei sunt numerosi, sum perdutu! — si dise elu; — de cumva inse e singuru elu, potu sè-lu infricu.

Si scotiendu de la bráu unulu din pistólele sale nevinovate, trase cocosiulu, cum facú mai nainte figur'a négra, si strigá:

— Misielule! cara-te din calea mea, séu vei fi mortu tu! . . . Un'a! . . . dóue! . . . fugi! Candu voiú dice: trei! . . . voiú dá focu!

— La draci! sè nu dai focu! — respunse iute atacatorulu, retragéndu-se indata de dupa arbore. La naiba! esti unu bravu, si eu sum unu voinicu . . . Ne vomu puté intielege . . . Baga de séma si nu-ti descarcá pistolulu!

Saint-Maixent nici cá putea sè face acést'a. Antáiu pentru acea cauza nerestornabila, ce o cunóscemu, pentru cá adeca pistolulu seu nu erá umplutu de felu, — si a dóu'a, pentru cá elu ridea din totu sufletulu, cu tóte cá starea in care se aflá nici decátu nu erá vesela.

— Eh! la draci! — dise elu in fine, dupa ce si-potoli risulu mare, — nu me insielu, este elu! in adeveru elu! Acest'a e strengarul de Lazaru in persoana!

— Eh dar! . . . eh dar! — response servitorulu cu o mirare vesela, — potu se credu ochiloru mei, seu mai bine urechiloru mele? . . . In adeveru esti dta, domnule marquis?

— Si cine ar fi altulu deca n'asiu fi eu?

— Bucuri'a me dobor'a. Éta cum ne-amu intel-nitu! O! ce intelnire! fericita intelnire!

— Acésta intelnire erá p'aci se produca unu efectu reu pentru tine, strengarule, care ai voitu se jefuesci pe domnulu teu.

— N'am recunoscutu pe domnulu marquis, si trectorii sunt rari p'aci.

— Trebuia se traiesci, nu-i asiá? si ai profitatu de ocaziune. E bine, eu te iertu.

— Domnulu marquis e forte bunu, si va fi inca si mai bunu de cumva me va iertá se-i indreptu o intrebare.

— Te iertu ori câte vei voi, inse mai tardiu. Dar si pan'atuncea, mai antáin se-mi respondi tu: ai se-mi dai ceva de mancatu, cá moru de fôme.

— Credu cá potu se-ti dau si de mancatu si de beutu! Oh! eu am de tôte ce-mi trebuescu. Avé-vei bunetate, domnule marquis, a me insoti pana la mine a casa?

— La tine! — repeti Saint-Maixent uimitu, — tu ai o casa?

— Da, domnule marquis, eu am o casa numai pentru mine; o casa mica, pré comoda. Eri deminét'á am ocupatu-o.

— E bine, aréta-mi calea, si se grabimu, cáci me temu cá voiu cadé de slabu.

— E forte aprópe, vina iute!

Lazaru merse inainte si intrá intr'unu desisiu, si in timpu mai scurtu decátu cinci minute conduse pe domnulu seu la unu felu de casulia facuta din petre necioplite gramadite la olalta fara cimentu, si acoperita cu paie si cu scórtie de arbori.

Elu intrá, Saint-Maixent i urmá; batú din amnaru si aprinse o crénga uscata si resinósa, care incepu se arda incetu, cá o faclia, servindu de lumina.

In casulia nu erá nici o mobila. Trei petre late formau vetr'a; o gramada de paie, de muschiu si de frundie uscate inlocuiau patulu.

Numai (vedere vesela pentru ochii unui omu flamendu) jumetatea unei caprióre stá acatiata de parete si pe niste frundie verdi se vedea o pane négra abia inceputa, o bucata mare de carne selbatica rece si unu pumnu de castane cópte, pe langa dóue butelii mici cari de siguru contineau vinu.

— Asiá dara cá-i frumósa caprióra, domnule marquis? — intrebá Lazaru. Eri am omorit'o, la panda, cu o impuscatura de pistolu.

Saint-Maixent nu response.

Elu luá in mana panaa si carnea rece si apucá se mance cu apetitu mare, neintrerumpendu-se decátu cá se duca la buze gur'a uneia din butelie, spre a-i dá sarutári lungi.

Lazaru se uitá la elu suridiendu.

In decursu de cinci minute nu se audiá in casulia altu ceva decátu miscarea falciloru gentilomului, lucrandu cu sirguintia minunata.

Apoi, dupa ce dinsulu si-cam potoli apetitulu, conversatiunea se incepu.

XII.

Pericula nou.

— Domnule marquis, — incepu Lazaru, — dá-mi-vei voia acuma se-ti facu intrebarea ce o am pe buze de unu patraru de óra?

— Intréba, ti-oiu response. Ce vrei se scfi?

— Cum se intielegu aceea, cá dta dle marquis esti liberu, de si — precum spre cea mai adanca mah-nire a mea — am auditu, cá acuma-su dóue dile ai ca-diutu in manile gendarmiloru?

Saint-Maixent i povesti pe scurtu scaparea sa din ospetar'á „La armele Franceie“, si acésta povestire facu pe Lazaru se scóta unu strigatu de entusiasm sinceru.

— Esplica-mi acuma tu, — dise la róndulu seu gentilomulu, — prin ce intemplare ciudata te gasi in acésta padure, unde nici decátu nu visám de fiint'á ta de fatia.

— Nimicu mai simplu, — response Lazaru. Scapatu cá prin minune din manile ómeniloru politici, cari prinsera pe bunulu meu domnu, si gandindu cá domnulu marquis, in calitatea sa de domnu mare, putea se scape dóra din acésta neplacere, dar eu — unu simplu servitoru — nu voiu mai puté scapá, de voiu fi prinsu, mi-cautai mantuint'á prin o fuga grabnica, si facui cu calulu meu niste sarituri atátu de mari, incátu dupa unu mersu de cinci-spre-diece óre fui silitu a lasá bietulu animalu la o casulia de campu, si am sositu aice cum am pututu. Intemplarea me facu se descoperu acésta casulia parasita. Cugetám cá dóra voiu puté se stau aice câte-va dile, asteptandu timpulu potrivit se potu scapá unde-va. Si ide'a mea erá buna, cáci éta in urma am pututu se-ti facu unu serviciu, domnule marquis. Tare me 'ndoiescu, cá gendarmer'á se vina a ne cautá in asemenea locu.

— Si eu te assiguru, cá te 'nsieli, sermanulu meu Lazaru, — response Saint-Maixent. Presinti'a mea si a ta in acestu tinutu sunt cunoscute; descrierile nóstre se afla in tôte manile; clopotele se tragu intr'ó dunga in tôte bisericiele. In diori de di noi vomu fi urmariti nu numai de soldati, ci si de plugari, si de acestia mai alesu ne putemu teme. Datinele loru tieranesce, cunoscinti'a tututoru punctelor din campia si padure, a caráriloru celoru mai inguste, a locuriloru celoru mai ascunse, facu din ei niste venatori infri-cosiati.

— Ah! la draci! — murmurá Lazaru spariatu, — rea tréba, forte rea tréba! Ce se va alege de noi? Oh! domnulu meu, suntemu perduti.

— Inca nu, si te svatuescu se nu-ti perdi tóta speranti'a si tóta increderea, — response marquisulu. Ó parthia de care jucámu noi acuma, ori cátu de desperata se para aceea, totusi se póte cástigá prin dibacia si indresnéla. Dóra vomu scapá.

— Ai, domnule marquis vr'unu planu de a-perare?

— Dar cum se potu avé, nesciindu cá cum vomu fi atacati?! Dar am unu proiectu, d'a ajunge cátu mai iute la castelulu de Rahon, cáci numai acolo ne vomu puté dice, cá suntemu in siguritate.

— Acordá-mi-vei, domnule marquis, favorulu

d'a me conduce si pe mine in acelu locu de mantuintia.

— Fara 'ndoiéla. Te-am facutu sotiulu pericoleloru mele, nu voiu pasi fara tine nici pe o singura scândura de scapare, ce mi-se va oferí.

— Asiá dara eu me privescu inca de acuma cá scapatu, — strigà Lazaru, care trecea fara transitiune si cu o usioritate mare prin tóte alternativele unei descuragiári si sperantie.

— Nu grabí tare a cantá invingerea! Castelulu de Rahon e departe! Mai bine de dóue-dieci de mile ne despartu de elu.

— Dóue-dieci de mile, e mai nimicu! Eu nu scíu ce presimtire mi-sioptesce, cá noi vomu sosí la portu.

— Intre tînta si noi se afla multe pedece, multi inimici.

— Ce ne pasa! Suntemu armati; cu atâtu mai reu de accia, pe cari i vomu intelní in cale!

— Ai tu munitiuni?

— Da, domnule marquis: o buna cantitate de pravu si de glóntie.

— Dă-mi mie jumetate, si umple-mi pistótele.

Dupa ce ambele aceste ordini fure esecutate, marquisulu continuá:

— Credu cá n'ar fi consultu sè petrechem aice restulu noptii. Nutrementulu mi-a redatu energ'ia; vomu plecá indata spre campu. Se póte, cá in momentulu in care ti-vorbescu, padurea nu este inca pazita si noi vomu puté esi fara nici o bataia.

Saint-Maixent abiá si-incheiá cuvintele, candu unu sunetu ragusitu si bizaru, care parea a vini din departare mare, se audí prin aeru.

— Ce-i ast'a? — intrebà gentilomulu. Ce instrumentu produce acestu sgomotu cnriosu?

— Acest'a e unu felu de trimbitia de pamentu arsu, séu facuta dintr'unu cornu de bou, de care plugarii si pastorii se servescu cá sè-si adune vitele imprasciate prin rasiune séu pe stanci, — response Lazaru.

— Nu este ór'a d'a se aduná turmele.

— Fara 'ndoiéla, si eu nu potu sè-mi esplicu mai bine decátu dlu marquis scopulu acestui apelu de nópte.

In acél'a-si momentu unu alu doile sunetu de trimbitia se audí, din o parte de totu opusa; primulu viniá de catra miédia-nópte, alu doile de catra miédia-di.

Unu alu treile i urmà, apoi alu patrule, apoi diece, dóue-dieci, si in urma unu numeru mai nefinitu, vinindu din tóte coturile padurii, incrucsiandu-se si respundiendu-si.

— Nebuna musica! — murmurà Lazaru.

— Musica pericolósa! — response Saint-Maixent. Ea ni anuncia, cá padurea e incungiuurata de venatorii a caroru selbatici suntemu noi. Satele s'au sculat la sunetulu clopoteloru trase in o dunga; mfi de plugari armati ne impressóra; ei vreu sè mérga fara încetare, apropiandu-se totu mai tare, pana 'n momentulu supremu, in care ne voru inchide fatalmente intr' unu cercu infrângibilu de furci, de cóse si de pari. Si atunci va fi pace de noi.

— Va sè dica, dta dle marquis incepti a-ti perde curagiulu? — intrebà Lazaru.

— Ba. Dar ce vomu face noi in contra unei mfi?

— Domnule marquis, tocmai acuma vorbisi de venatori si de selbaticu.

— Da.

— E bine, eu am vediutu mai de multe ori in viéti'a mea selbatici asiá de bine impressorati, încátu nu parea cu putintia sè póta scapá, si totu si trecura printre piciórele cailoru si fugira asiá de repede, încátu nu mai fure prinsu in veci. De ce n'amu puté avé si noi acea norocire?

— Celu putínu putemu sperá, — response Saint-Maixent. Haidamu! la drumu si cu curagiu!

Cei doi fugari parasira casul'a singuratica, si Lazaru — omulu precautiuiuiloru — legà de spate cu o curea remasiti'a din pana négra si bucat'a de carne rece, si bagà un'a din butelie in pusunaru.

Marquisulu plecà nainte si merse cu pasi repedi pe cararea strimta, ce negresitu avea sè-i conduca la cerculu venatoriloru. Elu voiá sè soséscu la acelu cercu mai nainte de a se stringe pré tare.

— Cu câtu departarea intre unu plugaru si celalaltu va fi mai mare, — si-dicea elu cu totu drep-tulu, — cu atât'a si probabilitatea de scapare va fi mai mare.

Sgomotulu trimbitieloru si alu cornuriloru resuná fara intrerumpere si se apropiá intr'nnu modu simtitoru.

Deja capriórele, cerbii si lupii, inspaimantati de sgomotele neindatinate, cari conturbau tacerea arboriloru mari, fugiau sarindu si indreptandu-se tóte spre acél'a-si punctu, va sè dica spre centrulu padurii.

Saint-Maixent si Lazaru statura locului numai decátu.

Ei ajunsera la capetulu desisiului, si se aflau la inceputulu unei paduri, care acoperiá o cósta repede alu carei vèrfu (incátu se putea deduce la lumin'a insielatóre a lunci) era incununatu de niste ruine pitoresci.

Intunericulú erá pré mare josu in padure, unde nu petrundea de felu lumin'a palida ce cadea din ceru.

Prin acelu intunericu, cam la cinci siese sute de pasi de persónele nóstre, se zariá lumin'a rosietica si licarinda a faclieloru, purtate de niste ómeni, a caroru figura inca nu se putea destinge bine!

— Momentulu hotaritoru se apropiá, — siopti marquisulu la urechi'a lui Lazaru, — vomu ajunge in crisa. Acesti venatori de o specie nóua mergu celu putínu la cinci-dieci de pasi unulu de altulu; de altminte si flacar'a si fumulu faclieloru trebue sè-i orbésca. Dóra va fi cu putintia sè tréca pe langa noi, fara sè ne zarésca. Dar intemplantarea trebue sè ni via intru ajutoru. Sè încercámu a ne ascunde!

Unu siantiu de adancime mijlocia, usioru de trecutu prin o saritura si umplutu de buruiene, desparticéa desisiulu de padure.

La marginea acestui siantiu, de totu aprópe de fugari, erá o gramada de derimaturi, adunate din crengile rupte ale fagiloru si stejariloru.

Lazaru aretà acést'a lui Saint-Maixent.

— Tocmai asiá ceva ni trebue, — dise iute acestu din urma. O vijeliá ar fi pututu sè sufle o parte din aceste crengi in siantiu; sè indeplinimu aceea ce ar fi pututu sè faca vijeli'a! Iute la lucru!

(Va urmá.)

S A L O N U.

Calindarului septemanei.

Dumin.	13 25	E. 5 aj. c. ma. Maria Eipt.
Luni	14 26	c. p. Venedict. s. m. Alesandru Pid.
Marti	15 27	ss. mm. Agapiu, Plisiu, Romulu.
Mercuri	16 28	ss. mm. Savinu, Papa, Roman.
Joi	17 29	c. p. Alecsiu omulu lui Ddiu.
Vineri	18 30	s. p. Ciril Ierus. s. m. Trofimiu.
Samb.	19 31	ss. mm. Crisart, Daria, Claudiu.

Barbatulu si femeia.

— Schitia franceza. —

II.

F e m e i ' a.

Déca eu asiu fi barbatu, asiu dori sè iubescu si sè fiu iubit, càci amorulu e poesia vietii. N'asiu adorà numai esteriorulu, ci frumsetia trectore; ci asiu fi unu devotatu alu culturei spiritului si alu ànimei. N'asiu uità nici odata, cà nestatornici'a sterge farmeculu trectulu si nu dà nici o garantia pentru viitoru. In simtiemintele mele asiu remanè fidelu, càci asiu face alegerea cu precumpenire. N'asiu vestí la tóta lumea fericirea mea; m'asiu ferí de sgomotu; pazindu cu gelosia tesaurulu meu, m'asiu bucurà in linisce si in secretu de fericirea mea.

Déca eu asiu fi barbatu, nici odata n'asiu primí rolulu amagitorului, n'asiu fatiarí amoru si nu m'asiu laudà cu triumfu. N'asiu conturbà linisea unei femei, prin stèrnirea unui simtiementu de care sum strainu. Sciu, cà femeia numai odata pòte sè iubésca adeveratu in vietia sa, si cà e pecatu a escità — din ambi-tiune séu egoismu — intr'ins'a o simtîre, care dóra pentru tóta vietia sa o pòte neferici.

Déca eu asiu fi barbatu, asiu scí cà fidelitatea este nu numai datoría femeiloru. Asiu fi de parerea, cà déca o femeia tinera, frumósá, buna si inocenta, me iubescu in adeveru, si pentru mine renuncia cu placere la adorarea celorlalti, si n'are alta dorintia decátu sè-mi placa de ea, sè me fericésca si si-sacrificá totu timpulu, totu talentulu, pentru mine: atát'a jertfa merita s'o resplatescu cu amorulu sinceru alu animei mele.

Déca eu asiu fi barbatu, asiu scí cà intipuirea e defectulu celu mai scandalosu alu secului meu, si cà frumsetia e numai unu avantajiu secundaru: cà de si esteriorulu placutu cucerese iute femeile, inse femeile vrednice de iubire si de stima poftescu mai multu. Asiu scí, cà femeia numai pe acel'a pòte sè-lu iubésca adeveratu, pe care lu-si stiméza; numai aceluia socia doresce sè fia, alu carui talentu spiritualu e cunoscutu, si cà numai in giurulu aceluia pòte sè-si spere fericire, alu carui caracteru nepetatu si neclatitu i dà garantia destula pentru viitoru.

Déca eu asiu fi barbatu, n'asiu umblá in locuri de acele, unde femeile nu se potu infatisia, càci asiu scí, cà societatea femeiloru culte e scól'a cea mai buna. In cafenele si ospetarii, unde legeritatea barbatiloru ajunge asiá aprópe de necuviintia; unde mai de multe ori pentru aceea vorbescu, cà sè nu dica nimica; unde cuvintele sunt necrutiatóre, conversatiunea e grosola-

na si fara spiritu: moral'a tineriloru e espusa la stricare. Déca unu erou de càrcima se ivesce cà ratecitu prin vr'unu salonu, lu-vedi indata càtu este elu de nestetiu, neghiobu si càtu de reu se afla in positiunea sa, conversatiunea lui e fara spiritu séu necuviinciosa, miscàrile lui sunt nepotrivate, vocea-i silita, si din tóta purtea sa lipsesece acea usioretate si gracia, care numai in societatea dameloru se pòte însusi. Si nu este óre cu cale, cà femeile, cari cu asiá compatimire adanca iau parte la tôte durerile si suferintiele barbatiloru, sè se impartesiésca si de distractiunile si placerile acelora?!

Déca eu asiu fi barbatu, prin sirguintia si onestitatea mea m'asiu nisui, cà pe cariera ce mi-am alesu, sè devinu unulu din cei d'antái; càci la vederea stimei si recunoscintiei altora, amorulu iubitei mele s'ar marí si mai multu.

Déca eu asiu fi barbatu, m'asiu inesorá de timpuriu, candu ilusiunile inca sunt frumsetia vietii. si nu atunce candu n'asiu mai avé decátu o ànima vescedita. Candu m'asiu inesorá, n'asiu cautá numai la zestre, càci nu e mai umilitoru pentru unu barbatu, decátu aceea, cà traiesce din zestrea muierii sale.

Déca eu asiu fi barbatu, n'asiu fi tiranulu femeii care si-a legatu destinulu de alu meu, cà nu cumva sè-i stèrnescu ur'a; dar nici sclavulu ei n'asiu fi, cà nu cumva sè-mi càstigu despretiulu ei.

Déca eu asiu fi barbatu, trecèndu de trei-dieci si cinci de ani, n'asiu mai voi sè jocu rolulu unui omu tineru; si de si nu mi-asiu negligá toalet'a, m'asiu ferí inse d'a stá multu inaintea oglindii; simplicitatea eleganta mi-ar fi de ajunsu, dar mai alesu asiu voi sè fiu imbracatu curatu. Ómenii ce amirósá a vinu si fumu de pipa, cu camesia murdara si vestminte derangiate, nici odata nu sunt doriti in societati.

Si candu érn'a vietii ar preserá pe capulu meu fire albe cà néu'a, nu m'asiu face de risu, facèndu curte feteloru; càci nu este unu ce mai neesteticu, decátu betranulu inamoratu.

Si cà sè-mi facu placutu apusulu vietii mele, m'asiu nisui a-mi conservá purure amici'a acelei femei, alu carei amoru a fericitu tinereti'a mea.

Figuro.

Oglind'a lunei.

(H.) In politic'a Europei s'a facutu la momentu o schimbare mare. Ignatieff s'a dusu si la Londra. Si nu fara resultatu. Guvernulu englesu a subscrisu actulu presintatu de Russi'a in cestiunea orientala. Celalalte puteri signatare inca spriginescu pe Russi'a. Astfelu pacea e asigurata. Inse numai pe unu momentu.

Da, càci totu lucrulu facutu pan'ace sémena cu „socotéla fara birtasiu.“ E dreptu, cà puterile s'au invoitu cà ce sè pretinda de la Turcia; dar e alta întrebare, déca ottomanii voru sè indeplinésca acele pretensiuni, ce li se dictéza?

De cumva le voru primí, si voru introduce reformele propuse, pacea va fi asigurata; de cumva in-

se le voru respinge, resboiulu se va incepe numai decâtu.

Si Russi'a e convinsa, că Turci'a va raspunde negativu. Asiá dara tóta istori'a cu caletori'a lui Ignatieff se reduce numai la acea tactica diplomatica iscusita, că Russi'a sè angageze in cestiunea orientala si pe celelalte puteri pentru sine; séu celu putinu sè stérgea in opiniunea lumii si aparinti'a, că ea numai din egoismu lupta in contra Turciei, si nu pentru eliberarea crestinilor din orientu.

Si Russi'a nici nu s'a insielatu. Telegrafulu ni anuncia, că ministrulu de esterne ottomanu a declarat, că nu va primí de felu propunerile puteriloru mari.

Va sè dica, cestiunea orientala e numai amanata, nu inse si incheiata.

*

In Constantinopole la inceputulu septemanei curente s'au deschisu pentru prima-óra corpurile legiuitoare. Cuventulu de tronu s'a cetitu de catra primulu secretaru alu sultanului.

Aceste corpuru sunt fórt curiosu compuse. Neavendu nici poporulu turcescu, nici cele crestine, cultur'a d'a puté intielege misiunea unui corpu legiuitoaru, in unele locuri nici n'au cutediatu sè aléga senatori si deputati, temendu-se de sarcini nóue; ér in alte locuri senatorii si deputatii alesi n'au avutu curagiulu a primí mandatulu, căci li-a fostu frica d'a merge la Constantinopole.

Cuventulu de tronu contine multe cuvinte frumóse si frase góle. Va sè dica, turcii inca se — civiliséza.

*

Pacea cu Montenegrinii inca nu s'a incheiatu, si nici nu se póte sperá unu resultatu bunu. Montenegrinii ceru sè li se marésca teritorulu cu patru-dieci de mile, éra turcii nu vreu sè li deie mai multu decâtu — optu.

CE E NOU?

Cesaru Boliacu. Amu impartesitu mai de multu scirea, că dlu Cesaru Boliac fu lovit de odata de o bóla periculósa. Durere! acea bóla duréza si acuma. Toti amicii literaturei nationale sunt intristati pentru acésta. Chiar si adversarii politici ai dlui Boliacu, pe cari dinsulu i-a combatutu aspru, au fostu atinsi fórt intimu. Asiá cetimu in „Pressa“, că dlu Ionu Brateanu, primulu ministru, a datu proba de unu simtimentu demnu si cavalerescu, mergêndu celu antâiu a visitá pe Boliacu bolnavu. Dar afara de bóla ce léga de patu pe eminentulu nostru scriitoru, mai este si o alta plaga, care lu-bantuie, adeca saraci'a. Acestu motivu a indemnatu pe deputatulu Al. Holbanu, că sè-i propuna in camera unu ajutoru de 400 lei pe anu pana la mórte. Adunarea, dupa unu discursu alu lui Ionu Brateanu, primitu cu aplause, a tramisu motiunea la sectiuni cu urgentia. Cu durere adanca adaugemu, că — precum ni se scrie — bóla dlui Boliacu este incurabila, si că abiá va mai puté traí câte-va luni.

A. Papiu Ilarianu, precum se scie, se afla intr' unu institutu de cura in Sibíiu. In siedinti'a de la 4/16 l. c. a camerei deputatiloru Romaniei, deputa-

tu Eug. Stasescu a intrebatu pe ministrulu justitiei, déca se esecuta votulu camerei, prin care s'a acordatu unu ajutoru dlui Papiu? Căci dupa informatiunea sa, dlu Papiu astadi ar fi in starea de a fi datu afara din ospiciulu in care se afla, din cauza că nu se esecuta votulu. Ministrulu justitiei aretà meritele aduse de dlu Papiu atâtu istoriei si literaturei nationale, câtu si justitiei; dise apoi, că dlu Papiu peste unu anu de dile va intrá in dreptulu de pensie, pana atunci inse cere, că pentru anulu acest'a, odata pentru totu-de-una, sè i se acórdé unu ajutoru de 3000 lei. Dlu Stasescu formulá o propunere in intielesulu acest'a, care se tramise la sectiuni de urgentia.

Camer'a deputatiloru Ungariei a inchisu a dóu'a sesiune in sambet'a trecuta, si a deschisu a trei'a luni. In siedinti'a din urma s'a constituitu biuroulu, alegandu-se éra si cei de pan'acuma; numai la alegerea notariloru s'a escatu óresi-care interessare, căci parti d'a guvernamentalá a decisu, că in loculu notarului din stang'a estrema, acuma sè se aléga altulu din drépt'a estrema, inse unii din membrii partidei guvernamentale nu s'au supusu disciplinei, si astfelu s'a alesu éra si celu din stang'a estrema. De alegerea unui notaru romanu, de care — pana la vinirea la guvernul lui Tisza — totu-de-una s'a alesu, acuma nici vorba nu mai fu. In siedinti'a de mercuri comisiunea de incompatibilitate a raportatu in caus'a alegerii dlui Alexenti. Precum se scie, dlu Alexenti a fostu alesu inca in dec. 1875 la Orascia. Dar nu si-a ocupatu loculu in camera. Presedintele camerei l'a invitat, si in urma dlui Alexenti a respunsu, că nu voiesce sè fia membru alu camerei deputatiloru din Budapesta, inse nu si-a tramisu credentialulu, precum cere legea. In urmarea acesteia, parerea comisiunii a fostu, că — in intielesulu legii de incompatibilitate — dlu Alexenti sè fia lipsitu pe trei ani de dreptulu seu electoralu activu si passivu. Totu acésta comisiune — precum cu durere cetimu in tóte diuarele — a desbatutu in siedinti'a sa din urma si caus'a de incompatibilitate a deputatului Alessandru Romanu, ale carui diurne sunt cuprinse de unu restimpu mai multu decâtu trei luni, ceea ce legea nu iérta, ci ordóna, că in casulu acest'a deputatulu sè fia silitu a-si depune mandatulu; comisiunea, dupa o desbatere mai lunga, a decisu sè pertracteze de nou acésta cauza in 23 apr., pe candu i se voru presintá si niste documinte nóue. Camer'a s'a prorogatu pana 'n 10 aprile. In siedintiele din urma n'a luat parte nici unu deputatu romanu „nationalu.“

Inmormentarea Alesandrinei Haralambie n. Magheru, modelu de femeia, s'a facutu in Craiova cu mare pompa. S'au tinutu dóue discursuri: unulu de amiculu nostru dr. I. C. Dragescu, langa capel'a familiei in gradin'a repausatei; alu doile de parintele Branescu la cimitiru, — ér alu treile, alu dlui profesor Constantinescu, din caus'a plóiei nu s'a pututu rostí. Buna in viétia, buna fu si la mórte; a lasatu aprópe 5000 de franci, sè se imparta la saraci, la copii si fetitie sarace. Craiova a perditu o cetatiéna alésa, societatea o femeia virtuósa, tiér'a o Romana a-deverata.

Georgiu Costaforu a lasatu prin testamentu academie din Bucuresci bibliotec'a sa, care se compune din câte-va mí de tomuri.

Deficitulu Romaniei pe an. curinte e 6.662,621

lei. Sum'a de venituri e 81.004,284 lei, éra cea de spese 87.666,905 lei.

Dlu Dr. G. Vuia, din alu carui condeiu nu de multu publicaramu unu articolu, este denumitu medicu internu la spitalulu capitalei St. Rochus, totuodata e denumitu si medicu asistentu c. r. la regimentulu romanescu Sachsen-Weimar. Felicitamu pe junele nostru amicu la acestu inceputu frumosu alu carierei sale!

Biserica si scola.

Bibliotecii pentru poporu. Consistorulu archidiececanu din Sibiiu a indreptatu unu cercularu catra toti protopopii, recomandandu-li, ma chiar impunendu-li sè staruiesca cu tote mijlocele ce li stau in putintia, spre a infintia pe langa scolele populare câte o mica biblioteca de cele mai bune carti de lectura. Salutamu cu cea mai víua bucuria acestu actu alu venerabilelui consistoru, si suntemu convinsi, cá dimpreuna cu noi toti Romanii lu-voru intimpiná cu placere, cáci priu acesta se face unu mare serviciu culturei nationale.

Societati si institute.

Societatea pentru fondu de teatru romanu. Comitetul Societáti a tñutu in 18 l.c. siedintia, la care au luat parte urmatorii DD.: presedintele Alesandru Mocioni, vice-presedintele Iosifu Hosszu, cassarulu Ionu cav. de Puscariu, membrii: V. Babesiu si Petru Mihali si secretarulu Iosifu Vulcanu. Din lucrările acestei siedintie amintimu urmátorele: Dlu Petru Mihali, cá insarcinatu din partea comitetului d'a substerne guvernului spre sciintia modificarea facuta in Lugosiu a statutelor, raportá, cá guvernulu a luat actul de acésta modificare si cá a si retransmisu statutele astu-felu de nou intarite. Apoi cassarulu a cetitu raportulu despre:

„Starea cassei Societáti pentru fondu de teatru romanu, in 18 martie 1877.

11 febr. 1877. Cu raportulu din 11 fauru s'a aretat starea cassei, in bani: 39 fl. 16 cr., in papire: 10,410 fl. 93 cr.

A mai intratu:

5/3 De la dlu N. Andreeviciu din Caransebesiu, prin assignatiune postala, tax'a de membru pe anii 1874—5 — in sum'a de 12 fl.

12/3 Prin epistole:

a) De la dlu Pavelu Fiscea invetiatoru in Ciclova romana, interesse de la capitalulu subscrisu cu 50 fl., pe doi ani, 6 fl.

b) de la dlu Angelu Coterla, primariu in Ciclova romana, interesse de la capitalulu de 100 fl., pe doi ani, 12 fl.

Sum'a, in bani: 69 fl. 16 cr., in papire: 10,410 fl. 93 cr.

Erogatele pana astadi sunt 19 cr.

Scotiendu-se erogatele, remane in bani: 68 fl. 97 cr., in papire: 10,410 fl. 93 cr. La olalta starea fondului: 10,479 fl. 90 cr.

Budapesta 18 martiu 1877.

Ionu cav. de Puscariu,
cassarulu.

Dupa aceste s'a decisu, cá ce felu de harthii de valóre póte sè cumpere cassarulu. Apoi s'a hotaritu sè se in-

vite inteliginti'a romana din Abrudu (prin adress'a dlui advocatu B. Popu d'Harsianu) a defige diu'a víitórei adunári generale. In fine dupa alte agende, constatandu-se, cá terminulu de 1 martiu anuniatu de comitetu pentru restantieri a trecut, si cá abia doi trei si-au refuitu dator'ia, — comitetulu a decisu sè se compuna list'a tuturoru restantieriloru, spre a o presintá la adunarea generala din Abrudu. In adeveru e tristu, cá multi ómeni asiá putinu tinu la caracterulu lor, incátu de si a subscrisu — nu mai implinescu deobligamentulu lor.

Literatura.

„Timpulu“ din Bucuresci inca a luat notitia despre manuscriptulu descoperitu de dlu professoru Silasi in museulu din Clusiu. Inse a uitatu sè spuna, cá acea descoperire s'a anuniatu publiculu pentru prim'a-óra prin fói'a nóstra.

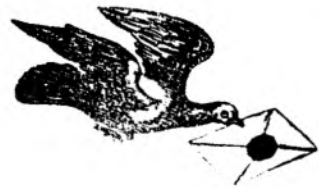
Suvenirea mortiloru.

Ioanu Pamfilie, canonicu in Blasiu, a repausatu la 17 l. c., in etate de 50 ani, lasandu in doliu pe mama sa Barbara Pamfilie, pe fratii sei Basiliu si Demetrie, pe soru-sa Ana Candidu, pe nepótele sale Rachila, Raveca maritata Groze si Sabina.

Elena Preda n. Bratu, veduv'a negutiatorului A. Preda, a repausatu la Avrigu in Transilvani'a la 11 martiu, in etate de 66 ani.

Ioanu Lazaru, parocu gr. or. in Apoldulu-de-josu, in Transilvani'a, a repausatu la 22 fauru, in etate de 53 ani.

Post'a Redactiunii.

Rogamu pe abonantii nostrii ale caroru abonaminte voru espirá cu finea acestui trei-luniu, sè binevoiesca a le rennoi cátu mai eurendu, cá sè nu se intrerumpa espedarea fói.

Dnei A. T. n. S. in Toraculu mare. Inca n'amu avutu timpu sè cetimu manuscriptulu voluminosu. Dupa cetire ve vomu insciintia indata.

Mosnitia. A fostu paguba a ni-o tramite de nou, déca n'ati coresu erorile indegetate. Dv. le credeti bune? Noi nu. D' aceea ve rogamu sè le coregeti, déca voiti sè se publice.

„Copil'a si sórele“ si celelalte probéza talentu. Cu tote aceste inse nu sunt publicabile. De aceea nu-ti svatuimu a esecutá nici planulu, despre care ni scrii.

A trei'a editiune

din

„Goronulu lui Horia“

legenda de

Iosifu Vulcanu

a esitu de sub tiparu. Pretiulu unui esemplaru e 5 cr., dar mai putine decátu 10 nu se tramitu.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editori: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Koesi in Pest'a. 1877. Calea tierci nr. 39.